

แนวทางการปฏิบัติในการจับหรือค้น สถานีตำรวจภูธรสระใคร

ITA 2024

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ
หน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency assessment: ITA)
ของสถานีตำรวจ

แนวปฏิบัติในการจับหรือค้น สถานีตำรวจภูธรสระใคร

การจับ

เนื่องจากบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย มีสิทธิและ เสรีภาพในชีวิตและร่างกายเท่าเทียมกัน การใช้มาตรการบังคับในทางอาญาของเจ้าพนักงานรัฐ ย่อมส่งผล กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการ จับกุม ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรง ต่อเนื้อตัว ร่างกายและสิทธิเสรีภาพ ของผู้ถูกจับโดยตรง มาตรา ๒๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ให้บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมาย ของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่ กฎหมายบัญญัติ มาตรา ๓๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

- (๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐
- (๒) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่ บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ ในการกระทำความผิด
- (๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วน ที่ไม่อาจ ขอให้ศาล ออกหมายจับบุคคลนั้นได้
- (๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตาม มาตรา ๑๑๗

มาตรา ๓๙ ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้เว้นแต่จะเข้าอยู่ในเกณฑ์แห่งมาตรา ๘๒ หรือเมื่อผู้นั้น กระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ด้วย

สำหรับการจับนั้นเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการ นำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ และเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพ ของประชาชน มากที่สุดอย่างหนึ่ง การจับนั้น ก่อให้เกิดอำนาจในการควบคุมผู้ถูกจับ และผู้จับมี อำนาจค้นตัวผู้ถูกจับและยึด สิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้อีกประการหนึ่งนั้น เมื่อมี การจับเกิดขึ้นกฎหมายยังห้ามมิให้ใช้วิธี ควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกจับหนี เท่านั้น

การจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. การจับโดยมีหมายจับของศาล
๒. การจับโดยไม่มีหมายจับของศาล

วิธีการจับโดยมีหมายจับของศาล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ นั้น วางหลักไว้ว่า ในการจับนั้น เจ้าพนักงาน หรือราษฎรซึ่งทำการจับ ต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วส่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

มาตรา ๗๗ หมายจับให้ใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร

การจัดการตามหมายจับนั้นจะจัดการตามเอกสารหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) สำเนาหมายอันรับรองว่าถูกต้องแล้ว

(๒) โทรเลขแจ้งว่าได้ออกหมายแล้ว

(๓) สำเนาหมายที่ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา การจัดการตาม (๒) และ (๓) ให้ส่งหมายหรือสำเนาอันรับรองแล้วไปยังเจ้าพนักงานผู้จัดการตาม หมายโดยพลัน

ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือราษฎรเป็นผู้จับตามหมายจับของศาล เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับต้องแสดงหมายจับต่อผู้ถูกจับ และแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้ การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมี สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตน ไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวก และไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่ง บุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวาง การจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับ มีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับ นั้น วิธีการจับโดยไม่มีหมายจับของศาล พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสามารถจับบุคคลได้โดยไม่มี หมายจับหรือคำสั่งของศาล

(๑) ถ้าบุคคลนั้น ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการ ใด ซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐ อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิด ซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

- เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

- เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทนจะทันที่ทันใด หลังจากการกระทำผิดในถิ่นแกล่ใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่า ได้ใช้ในการกระทำผิดหรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

(๒) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำ ความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจ ขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๑๑๗ หรือถ้าบุคคลนั้น เข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๒) ประกอบมาตรา ๗๘ (๓) กล่าวคือ เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตาม มาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจ ขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลได้นำจะได้กระทำความผิดอาญาและมี เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับ พยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ ตัว อันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้น จะหลบหนี กรณีดังกล่าวเป็นข้อยกเว้น ตามมาตรา ๗๘ (๓) ซึ่งเป็นกรณีที่สามารถจับโดยไม่มีหมายจับ หรือคำสั่งของศาลได้

การปฏิบัติต่อผู้ถูกจับ

เมื่อพนักงานตำรวจหรือราษฎร ได้ทำการจับบุคคลได้แล้ว ให้รีบนำผู้ถูกจับไปยังที่ทำการ ของ พนักงานสอบสวนโดยทันที มาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางหลัก เอาไว้ว่าเจ้า พนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน ตาม มาตรา ๘๓ โดย ทันที และเมื่อถึงที่นั่นแล้ว ให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ของที่ทำการของพนักงาน สอบสวนดังกล่าว เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อกล่าวหา และ รายละเอียด เกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ ฟังและมอบสำเนา บันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับนั้น

(๒) ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวบันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับ อีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้ และให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้ เป็น สำคัญเพื่อดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบและแจ้งให้ผู้ถูก จับทราบด้วย ว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็น พยานหลักฐานในการ พิจารณาคดีได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมา ส่งแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗/๑ รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกจับสามารถติดต่อกับญาติหรือผู้ ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมได้ในโอกาสแรกเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง หรือถ้ากรณีผู้ถูกจับร้องขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ แจ้ง ก็ให้จัดการตามคำร้องขอนั้นโดยเร็ว และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบันทึกไว้ ในการนี้มิให้เรียก ค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้ถูกจับ

กรณีผู้ถูกจับได้รับบาดเจ็บ ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับจะจัดการ พยายามผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งตามมาตรานี้ก็ได้ ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้น จับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับ ฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๘๓ วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี

สิทธิของผู้ถูกจับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗/๑ วางหลักไว้ว่า ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึง การถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรกและให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(๒) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน

(๓) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร

(๔) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

เจ้าพนักงานผู้จับมีสิทธิค้นตัวผู้ถูกจับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ วางหลักไว้ว่า เจ้าพนักงานผู้จับหรือ รับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การค้นนั้นจักต้อง ทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น

สิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่น ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น ราษฎรสามารถจับผู้อื่นได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๙ วางหลักไว้ว่า ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าอยู่ในเกณฑ์แห่งมาตรา ๘๒ หรือเมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้น

ได้ระบุไว้ใน บัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๒ (เจ้าพนักงานขอให้บุคคลใกล้เคียงช่วยจับ)

เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ จะขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อจัดการตาม หมายนั้นก็ได้ แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขา นั้นไม่ได้

บัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความผิดในกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งราชฎร มีอำนาจจับได้โดยไม่ต้องมีหมาย ดังนี้

๑. ความผิดฐานประทุษร้ายต่อพระบรมราชตระกูล มาตรา ๘๗ และ ๘๘
๒. ความผิดฐานขบถภายในพระราชอาณาจักร มาตรา ๑๐๑ ถึง ๑๐๔
๓. ความผิดฐานขบถภายนอกพระราชอาณาจักร มาตรา ๑๐๕ ถึง ๑๑๑
๔. ความผิดฐานความผิดต่อทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ มาตรา ๑๑๒
๕. ความผิดฐานทำอันตรายแก่ธง หรือเครื่องหมายของต่างประเทศ มาตรา ๑๑๕
๖. ความผิดฐานความผิดต่อเจ้าพนักงาน มาตรา ๑๑๙ ถึง ๑๒๒ และ ๑๒๗
๗. ความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขัง มาตรา ๑๖๓ ถึง ๑๖๖
๘. ความผิดฐานความผิดต่อศาสนา มาตรา ๑๗๒ และ ๑๗๓
๙. ความผิดฐานก่อการจลาจล มาตรา ๑๘๓ และ ๑๘๔

๑๐. ความผิดฐานกระทำให้เกิดภัยอันตรายแก่สาธารณชน กระทำให้อาหารคนปราศจากความสะดวกในการไปมาและการส่งข้าวและของถึงกัน และกระทำให้อาหารคนปราศจากความสุขสบาย มาตรา ๑๘๕ ถึง ๑๘๔, ๑๘๖, ๑๘๗ และ ๑๘๘

๑๑. ความผิดฐานปลอมแปลงเงินตรา มาตรา ๒๐๒ ถึง ๒๐๕ และ ๒๑๐
๑๒. ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา ๒๔๓ ถึง ๒๔๖
๑๓. ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ชีวิต มาตรา ๒๔๘ ถึง ๒๕๑
๑๔. ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย มาตรา ๒๕๔ ถึง ๒๕๗
๑๕. ความผิดฐานความผิดฐานกระทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ มาตรา ๒๖๘, ๒๗๐ และ ๒๗๖
๑๖. ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา ๒๘๘ ถึง ๒๙๖
๑๗. ความผิดฐานฉ้อโกง ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และโจรสลัด มาตรา ๒๙๗ ถึง ๓๐๒
๑๘. ความผิดฐานกรรโชก มาตรา ๓๐๓

สถานที่ห้ามจับ

๑. **ที่รโหฐาน** ความหมายของที่รโหฐาน ที่รโหฐาน หมายความว่า ที่ต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถาน ดังบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะ อาญา ป.วิ.อาญา มาตรา ๒ (๑๓) และสาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ป.อาญา มาตรา ๑ (๓) การพิจารณาว่าสถานที่นั้นเป็นที่สาธารณสถานหรือไม่ ต้อง พิจารณาว่าถ้าสถานที่นั้น ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ สถานที่นั้นก็เป็นที่สาธารณสถานไม่ใช่ที่ รโหฐาน เพราะฉะนั้นที่รโหฐาน

จึงหมายถึงสถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนทั่วไปไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไป ได้ มาตรา ๘๑ ไม่ว่าจะมีความหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในที่รโหฐาน เว้นแต่จะได้ทำตามบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน

๒.ในพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง พระตำหนักฯ มาตรา ๘๑/๑ ไม่ว่าจะมีความหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับในพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง วัง ของพระราชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชานิเวศน์ พระตำหนัก หรือในที่ซึ่ง พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ ประทับหรือพำนัก เว้นแต่

(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย อนุญาตให้จับ และได้แจ้งเลขาธิการ พระราชวัง หรือสมุหราชองครักษ์รับทราบแล้ว

(๒) เจ้าพนักงานผู้ถวายหรือให้ความปลอดภัยแก่พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้จับตามกฎหมายว่าด้วยราชองครักษ์ หรือตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบเกี่ยวกับการให้ความปลอดภัย

การค้น

ความหมายของการค้น การค้นเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เจ้าพนักงานได้กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ในอันที่จะทำให้การสืบสวนสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง การพิจารณา และการบังคับให้เป็นไป ตามคำพิพากษา ของศาลให้บังเกิดผลสมความมุ่งหมาย เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน รวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาล เช่น เมื่อศาลมีคำ พิพากษา ลงโทษจำเลยและให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินให้แก่โจทก์ และต่อมาสืบทราบได้ ว่า สิ่งของที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยคืนนั้นชุกซ่อนอยู่ที่บ้านหลังหนึ่ง ดังนี้ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปคำ พิพากษาหรือตามคำสั่งศาล ก็สามารถใช่วิธีการค้นเพื่อเอาสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานมามอบให้ แต่ผู้ นั้น ปฏิเสธว่าสิ่งของนั้นไม่มีอยู่หรือไม่ปฏิบัติตามหมายนั้น โดยขัดขืนคำสั่งของศาลหรือขัดขืนคำบังคับตาม กฎหมายของเจ้าหน้าที่พนักงานเพื่อให้ส่งสิ่งของก็ตาม ก็สามารถใช่วิธีการค้นเพื่อเอาสิ่งของนั้นมาได้เช่นกัน และประการสำคัญก็คือทำการค้นเพื่อจับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษตามกฎหมายต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ (ที่ถูกละเมิด โดย คสช) มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครอง เคหสถานโดยปกติสุขการเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้น เคหสถานหรือในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

อย่างไรก็ตาม การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่อันเป็นที่รโหฐานของผู้ผู้นั้นจะเข้าไปทำการใดโดย ปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองสถานที่นั้นมีได้ เพราะถือว่าเป็นการลิดรอน

สิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วย นอกจากนี้จะมีหมายค้นหรือมีเหตุให้ค้นได้ในกรณีเข้าข้อยกเว้นที่อาจจะกระทำได้

ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้การค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้บัญญัติให้ความหมายไว้ แต่ถ้าได้ศึกษาจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยละเอียดแล้ว ก็มีความหมายอยู่ในตัวเองในความหมายทั่วไปที่ปรากฏในพจนานุกรม

“ค้น” หมายความว่า พยายามหาให้พบ โดย วิธีการสืบ, เสาะ, แสวง เป็นต้น ในทางตำรากฎหมาย ได้ให้คำนิยามว่า

“การค้น” เป็นมาตรการบังคับในการดำเนินคดี อาญาของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้น มีอำนาจดำเนินการ การค้นเป็นการกระทำเพื่อจับกุมผู้ต้องสงสัยหรือ เพื่อพบสิ่งของที่สามารรถ อาจใช้เป็นพยานเอกสารเป็นของกลาง หรือเป็นพยานวัตถุ หรือเป็นการกระทำเพื่อ ช่วยบุคคล”

ฉะนั้น อาจสรุปได้ว่า “การค้น” ที่ใช้ในกระบวนการยุติธรรมทั่วไปนั้น หมายถึง

“การค้นหาคู่คนและสิ่งของที่เกี่ยวข้อกับการกระทำผิดต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวนและรวบรวม พยานหลักฐานแห่งคดี

ความหมายของที่รโหฐาน

ที่รโหฐาน หมายความว่า ที่ต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถาน ดังบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะ อาญา ป.วิ.อาญา มาตรา ๒ (๑๓) และสาธารณสถาน หมายความว่าสถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ป.อาญา มาตรา ๑ (๓) การพิจารณาว่าสถานที่นั้นเป็นที่สาธารณสถานหรือไม่ ต้อง พิจารณาว่าถ้าสถานที่นั้น ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ สถานที่นั้นก็เป็นสาธารณสถานไม่ใช่ที่

รโหฐาน เพราะฉะนั้นที่รโหฐาน จึงหมายถึงสถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนทั่วไปไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ การค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. การค้นโดยมีหมายค้นของศาล
๒. การค้นโดยไม่มีหมายค้นของศาล

ความหมายของหมายค้น

หมายค้น หมายถึง หนังสือที่ออกโดยศาล สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้าทำการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายใน ที่รโหฐาน

การค้นในที่รโหฐานโดยมีหมายค้นของศาล กรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจ มีหมายค้นของศาลให้ทำการตรวจสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ใน หมายค้นนั้น เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องทำการตรวจค้นในช่วงเวลากลางวันเท่านั้น ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และตก หากต้องการค้นในเวลากลางคืน จะต้องเข้าข้อยกเว้น ดังนี้ เมื่อเริ่มลงมือค้นตั้งแต่เวลากลางวัน แล้วยังไม่เสร็จ กฎหมายกำหนดให้จะต่อเนื่องกันไปในเวลา กลางคืน ก็ได้ หากหมายค้นระบุว่าจะต้องค้นให้เสร็จสิ้น ตำรวจ

จะค้นไปได้จนกว่าจะเสร็จสิ้น โดยเวลาพระ อาทิตย์ตกนี้จะต้องอาศัยเวลาตามความเป็นจริงในแต่ละวันด้วย ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลา กลางคืนก็ได้ ความฉุกเฉินอย่างยิ่งดังกล่าวจะหมายถึง หากไม่ตรวจค้นทันที บุคคลจะหลบหนีไปได้ พยานหลักฐานจะสูญหายหรือถูกทำลาย เป็นต้น การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ จะทำใน เวลา กลางคืนก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากศาล ผู้ร้ายอาจไม่ใช่ผู้กระทำความผิดก็ได้ เช่น เป็น คนจิตไม่ปกติ จิตใจโหดเหี้ยมทารุณ เคยทำร้ายผู้อื่นมาก่อน ชอบเผาบ้านเรือนคนอื่น เป็นต้น ส่วน ผู้ร้ายสำคัญคือผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เช่นฆ่าคนตาย ชิงทรัพย์ ปล้น ทรัพย์ เป็นต้น เหตุที่จะออก หมายค้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๙ เหตุที่จะออกหมายค้นได้มีดังต่อไปนี้

๑. เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา

๒. เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมี เหตุอัน ควรสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด

๓. เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งได้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๔. เพื่อพบบุคคลซึ่งมีหมายให้จับ

๕. เพื่อพบและยึดสิ่งของตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาล ในกรณีที่จะพบหรือจะยึด โดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว

วิธีการค้น

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๔ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในที่ โรงเรือน สิ่งเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น ให้อยอมให้เข้าไปโดยมิ หวงห้าม อีกทั้งให้ความ สะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ ให้ พนักงานผู้นั้นแสดงหมายหรือถ้าค้นได้โดย ไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง

ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นมิยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ใน กรณี จำเป็น จะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนอง เดียวกันนั้นก็ได้

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๒ การค้นในที่โรงเรือนนั้น ก่อนลงมือค้น ให้เจ้า พนักงานผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครอง สถานที่หรือ บุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่น อย่างน้อยสองคนซึ่ง เจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน

การค้นที่อยู่หรือสำนักงานของผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกควบคุมหรือขังอยู่ให้ทำต่อหน้าผู้ นั้น ถ้าผู้ นั้นไม่สามารถหรือไม่ตั้งใจมากำกับจะตั้งผู้แทน หรือให้พยานมากำกับก็ได้ ถ้าผู้แทนหรือ พยานไม่มี ให้ค้นต่อ หน้าบุคคลในครอบครัวหรือต่อหน้าพยานดังกล่าวในวรรคก่อน

สิ่งของใดที่ยึดได้ต้องให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานดูเพื่อให้รับรองว่าถูกต้อง ถ้าบุคคลเช่นกล่าวนั้นรับรองหรือไม่ยอมรับรองก็ให้บันทึกไว้

เวลาการค้น การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

(๒) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลา กลางคืนก็ได้

(๓) การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตพิเศษ จากศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

การค้นตามหมายค้นพนักงานฝ่ายปกครอง ระดับ ๓ ขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจร้อยตำรวจตรี ขึ้นไปเป็นหัวหน้าการค้น ในกรณีที่ค้นโดยมีหมาย เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทนซึ่งต้องเป็นพนักงาน ฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้นมีอำนาจเป็นหัวหน้าไป จัดการให้เป็นไปตามหมายนั้น ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๗ การค้นในที่รโหฐาน ค้นได้เฉพาะตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๘ การค้นในที่รโหฐานนั้นจะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อ หาตัว คน หรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยันผู้ต้องหาหรือจำเลย

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับบุคคลหรือสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมี หมาย อีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

ค้นโดยมิให้เสียหาย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๙ ในการค้นนั้น เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการ เสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

บุคคลขัดขวางการค้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๐ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้น หรือจะถูกค้น จะขัดขวางถึงกับทำให้การค้นไร้ผล

เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจเอาตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรือให้อยู่ใน ความดูแลของเจ้าพนักงานใน ขณะที่ทำการค้นเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้ขัดขวางถึงกับทำให้การค้นนั้นไร้ผล ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลนั้นได้เอาสิ่งของที่ต้องการพบซุกซ่อนในร่างกายเจ้าพนักงานผู้ ค้นมี อำนาจค้นตัวผู้นั้นได้ดัง บัญญัติไว้ตามมาตรา ๙๕

บันทึกการค้น และบัญชีสิ่งของที่ยึด กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๓ ให้ เจ้าพนักงานผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่ง การ ค้น และสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องมีบัญชีรายละเอียดไว้

บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้

เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมายส่งบันทึกการค้นและบัญชีของที่ยึดไปยังผู้ออกหมาย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๔ เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย ต้องรีบส่ง บันทึกและบัญชีดังกล่าวในมาตราก่อนพร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดมา ถ้าพอจะส่งได้ ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้า พนักงานอื่นตามที่กำหนดไว้ในหมาย

ในกรณีที่ค้นโดยไม่มีหมายโดยเจ้าพนักงานอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวน ให้ส่งบันทึกบัญชีและ สิ่งของไปยังพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ใดซึ่งต้องการสิ่งเหล่านั้น

การค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น ตามหลักแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจ ไม่มารจะทำการตรวจค้นในที่รโหฐานได้ โดยไม่มีหมายค้นหรือ คำสั่งศาล แต่ก็มีข้อยกเว้นให้สามารถทำการตรวจค้นได้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือ คำสั่งของ ศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามี เหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น ๑๐

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือมิไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้น จะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘

การใช้อำนาจตาม (๔) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้นส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้น และบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคล เช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรีบรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

การค้นบุคคล ยานพาหนะ ห้ามค้นบุคคลในที่สาธารณะ การค้นบุคคล ยานพาหนะในที่สาธารณะ ไม่สามารถจะกระทำได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นให้เจ้าพนักงาน ตำรวจสามารถทำการตรวจค้นได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการก่ออาชญากรรมขึ้น ถ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมิไว้เป็นความผิด

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๓ ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน
เว้น แต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของใน
ความครอบครอง เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้
เป็นความผิด ดังนั้น การตรวจค้นในที่สาธารณะ ค้นได้ทั้งตัวบุคคล ยานพาหนะ กระเป๋าหรือทรัพย์สิน
ภายในรถ แต่ การที่จะไปตรวจค้นบุคคลใดหรือรถยนต์คันใดจะต้องกระทำโดยพนักงานฝ่ายปกครอง
หรือตำรวจเป็นผู้ค้น เท่านั้น บุคคลอื่นไม่มีสิทธิตรวจค้น และจะค้นได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า
บุคคลนั้นมีสิ่งของในความ ครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด เช่น มีอาวุธปืน มีด ขวาน
อุปกรณ์งัดแงะ เป็นต้น หรือบุคคลนั้นมี สิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด เช่น มีทรัพย์สินของ
บุคคลอื่นที่ลักมาหรืองัดบ้านบุคคลอื่นมา เป็นต้น หรืออีกกรณีหนึ่งบุคคลนั้น มีสิ่งของซึ่งมีไว้เป็น
ความผิด